

**Короткий опис навчальної дисципліни (анотація)
для каталогу вибіркових навчальних дисциплін
«Основи психотерапії»**

Спеціальність	Медицина
Освітній рівень	магістр
Термін вивчення (курс)	5 курс
Форма навчання	денна
Кафедра	нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім. С.М. Савенка

Короткий зміст дисципліни: Метою викладання вибіркової дисципліни є вивчення основ психотерапії та психокорекції, оволодіння студентами основними методами психотерапії і психокорекції, вміння застосовувати методи та прийоми психотерапії і психокорекції у лікуванні та реабілітації хворих.

Основними завданнями по вивченню дисципліни є:

- методологічна спрямованість практичних занять та самостійної роботи студентів з метою розуміння і засвоєння сутності теоретичних основ, сучасних поглядів на психотерапію та психокорекцію;
- засвоєння студентами сучасних методів та прийомів психотерапії і психокорекції для диференційованого застосування їх у клінічній практиці;
- підготувати лікарів, які б забезпечили лікувально-профілактичні, освітні, виховні та інші заклади висококваліфікованою медичною і психологічною допомогою;
- підготувати фахівців, спроможних ефективно здійснювати психопрофілактику, психодіагностику, психологічне консультування, психокорекцію, психотерапію та реабілітацію хворих в амбулаторних та стаціонарних умовах, в умовах сім'ї, у виховних та освітніх закладах; займатися науковими дослідженнями у даній галузі.

- **Орієнтовний перелік тем навчальних занять:**

Тематичний план лекцій (10 год.):

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Вступ у психотерапію. Медична деонтологія і психотерапія. Організація психотерапевтичної допомоги населенню. Основні напрямки в психотерапевтичній практиці. Механізми лікувальної дії психотерапії. Етико – деонтологічні аспекти психотерапії. Рольові стратегії психотерапевта у взаємостосунках із пацієнтами. Основні психотерапевтичні правила.</i>	2 год.
	<i>Основні напрямки і методи психотерапії. Принципи класифікації у психотерапії. Сугестивний напрямок у психотерапії. Динамічний</i>	2 год.

	напрямок у психотерапії. Когнітивно–поведінковий напрямок у психотерапії. Екзистенціально–гуманістичний напрямок у психотерапії та інші напрямки. Основні сучасні напрямки в психотерапії.	
	<i>Психотерапія і фармакотерапія.</i> Співвідношення біологічних (перш за все фармакологічних), психологічних і соціальних впливів у системі лікування різних захворювань (неврозів, межових станів, психосоматичних розладів). Фармакотерапія як плацебо-ефект. Особливості співвідношення психотерапії і фармакотерапії при неврозах, психосоматичних розладах, психозах.	2 год.
	<i>Психотерапія в різних галузях медицини.</i> Психотерапія в психіатрії та наркології, сексології та андрології. Психотерапія в клініці внутрішніх хвороб.	2 год.
	Психотерапія в неврології та дерматовенерології. Психотерапія в акушерсько-гінекологічній практиці. Психотерапія в хірургічній клініці.	2 год.
	Всього	10 год.

Тематичний план практичних занять (40 год.):

№ п/п	Тема	К-сть годин
МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ПСИХОТЕРАПІЇ		
Змістовий модуль 1. Загальна психологічна корекція		
1.	Предмет і завдання психотерапії та психокорекції. Етико-деонтологічні аспекти психотерапії. Особистість лікаря-психотерапевта, його якості. Показання та протипоказання для проведення психотерапії та психокорекції. Психокорекційні програми. Принципи й особливості складання. Основні види психокорекційних програм, стратегії. Оцінка ефективності психотерапії та психокорекції. Основні вимоги, критерії та методи визначення ефективності психотерапії. Короткочасна, довготривала, підтримуюча та комбінована психотерапія. Мета та завдання. Показання.	2
2.	Кризова психотерапія. Організаційні форми. Методи, варіанти. Термінальна психотерапія. Методики. Показання. Телефонне консультування. Психотерапія та парапсихологія. Альтернативна психотерапія.	2
3.	Основні напрямки у зарубіжній психокорекційній практиці: психодинамічний, поведінковий, когнітивний. Відмінності.	2
4.	Психодинамічний напрямок. Класичний психоаналіз З. Фрейда. Психоаналітичне розуміння психічних розладів. Техніки. Показання. Сучасний психоаналіз. Особливості. Індивідуальна глибинна психологія А. Адлера: основні теоретичні положення, концепції, техніки. Клієнт-центрована психотерапія.	2
5.	Логотерапія. Технічні прийоми, показання. Дазайнанаїз. Когнітивний напрямок у психокорекції. Техніка когнітивної психокорекції. Раціонально-емотивна терапія А. Еліса. Когнітивна корекційна робота А. Бека: етапи і технічні прийоми. Реальнісна терапія У. Глассера. Основні теоретичні положення. Трансактний аналіз. Мета. Принципи. Структурний аналіз особистості, аналіз трансакцій, психологічних ігор, сценарію. Ігротерапія. Основні види і форми ігротерапії. Ігрова кімната та її обладнання. Вимоги до ігротерапевта.	2
6.	Психокорекційна група. Керівництво групою. Робота під наглядом супервізора. Ко-	2

	тренери. Етичні вимоги до керівника групи. Види корекційних груп. Тренінгові групи, соціально-психологічний тренінг (СПТ). Вправи СПТ. Групи розвитку комунікаційних навиків та умінь. Групи особистого росту. Групи зустрічей. Балінтовські групи. Тілесно-орієнтована психотерапія. Особливості роботи в групі. Техніка. Групова дискусія. Види і технічні прийоми. Методики психокорекції сімейних стосунків між батьками та дітьми.	
Змістовий модуль 2. Загальна психотерапія		
7.	Раціональна психотерапія П. Дюбуа. Сугестивна психотерапія. Методи навіювання: навіювання наяву, під час неглибокого природного сну, у гіпнотичному та наркотичному стані. Пряме і непряме навіювання. Методи самонавіювання.	2
8.	Аутогенне тренування (метод І. Шульца). Варіанти та модифікації аутогенного тренування.	2
9.	Арттерапія. Терапія мистецтвом та творчим самовиразом. Музикотерапія. Бібліотерапія. Психогімнастика. Техніка, основні етапи. Проективний малюнок.	2
10.	Методи систематичної десенсибілізації і сенсибілізації Вольпе. Методики емоційно-стресової психотерапії. Імерсійні методи: метод наводнення, імплузії, парадоксальної інтенції. Методи, засновані на принципі біологічного зворотного зв'язку. «Жетонний метод». Методики Моріта. Холдінг. Імаго-метод. Технічні прийоми. Поняття про нейролінгвістичне програмування (НЛП). НЛП. Техніка корекції. Основні методи: «якір», «змах», рефреймінг, аудіально-кінестетична та візуально-кінестетична дисоціація. Психосинтез. Осносні теоретичні положення.	2
11.	Психодрама. Форми і види психодрами, методики. Групова психокорекція. Особливості комплектації групи. Підготовка до групової психокорекції. Групова динаміка. Завдання і норми групи, структура групи; фази розвитку групи.	2
12.	Індивідуальна психотерапія і психокорекція: мета, форми, методи. Короточасна та довготривала індивідуальна психотерапія. Сімейна психотерапія та психокорекція. Мета, методи, моделі. Етапи сімейної психотерапії: діагностичний, ліквідація сімейного конфлікту, реконструктивний, підтримуючий. Колективна емоційно-стресова гіпнотерапія Рожнова. Позитивна психотерапія Н. Пезешкіана. Мета та завдання. Техніки. Показання.	2
13.	Психопрофілактика, психогігієна, реабілітація. Види. Завдання.	2
Змістовий модуль 3. Клінічна психотерапія та психокорекція		
14.	Психокорекція, психопрофілактика та психотерапія як система комплексного лікування та реабілітації хворих. Психотерапія та психокорекція у різних галузях медицини. Показання та протипоказання. Особливості проведення. Психотерапія у психіатрії. Застосування психотерапії у лікуванні ендогенних психічних розладів. Методи. Психотерапія у системі реабілітації психічно хворих. Психотерапія межових психічних розладів: психотерапія стресових станів, неврозів, акцентуацій характеру, розладів особистості.	2
15.	Психотерапія в наркології. Психотерапія алкоголізму, токсикоманії та наркоманії. Психокорекція та психотерапія сексуальних дисгармоній подружніх пар, сексуальних розладів у чоловіків та жінок, сексуальних девіацій та перверзій.	2
16.	Психотерапія і психокорекція в неврології, ендокринології, в акушерсько-гінекологічній практиці. Психопрофілактичний метод знеболення пологів. Гіпноаркоз в акушерстві та гінекології.	2
17.	Психотерапія та психокорекція у клініці внутрішніх хвороб. Психотерапія у комплексному лікуванні психосоматичних захворювань (гіпертонічна хвороба, ішемічна хвороба серця, бронхіальна астма, виразкова хвороба шлунку та	2

	дванадцятипалої кишки). Особливості проведення сугестивної терапії.	
18.	Психотерапія та психокорекція в хірургічній, оториноларингологічній та стоматологічній практиці. Психотерапія при фантомних болях, косметичних дефектах обличчя. Психотерапія та психокорекція в дерматології. Гіпносугестивна психотерапія при шкірних захворюваннях. Психотерапія та психокорекція в онкологічній практиці. Термінальна психотерапія. Особливості психотерапії та психокорекції дитячого та підліткового віку. Методики	2
19.	Психотерапія та психокорекція в геронтологічній практиці. Особливості, завдання та методичні підходи. Психотерапія та психокорекція в спортивній та військовій медицині, в медицині катастроф.	2
20.	Психокорекція та психотерапія кризових станів, суїцидальної поведінки та осіб, які зазнали насильства.	2
	Всього	40

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна «Основи психотерапії» (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України другий (магістерський) рівень вищої освіти дисципліна «Основи психотерапії» забезпечує набуття студентами наступних **компетентностей**:

інтегральна:

Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Загальні (ЗК):

- ЗК 1. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

спеціальні (фахові, предметні) (ФК):

- ФК 8. Здатність до здійснення медико-психологічних інтервенцій.
- ФК 9. Здатність до використання науково верифікованих методів та технік, використання моно- і комбінованих схем комплексного лікування з застосуванням медикаментозної терапії.
- ФК 10. Здатність надання медико-психологічної допомоги особам різного віку, неспроможним справитися з несприятливими умовами, що склалися їхньому житті (в т.ч. екстреної при психоемоційному стресі, життєвих кризах, суїцидальних намірах тощо).
- ФК 12. Здатність до практичного використання психологічного впливу та психотерапії.
- ФК 15. Здатність до здійснення психологічної реабілітації.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання (ПРН), формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПРН 4. Здійснювати ідентифікацію, підготовку і виконання психологічного (медико-психологічного) втручання, яке необхідне для досягнення поставленої мети, використовуючи результати психодіагностики.

ПРН 5. Визначати принципи, тактику, характер лікування, реабілітації, медичної, психологічної, психоконсультаційної (психотерапевтичної), медико-психологічної допомоги.

ПРН 6. Розробляти моделі, стратегії, план дії щодо надання допомоги (психологічних, медико-психологічних втручань і надання послуг).

ПРН 7. Інтерпретувати та прогнозувати вплив допомоги на перебіг хвороби/розладу з метою подальшої оптимізації програм медичної, психологічної та медико-психологічної допомоги.

ПРН 8. Визначати та вести контингент осіб, яким надається медична, психологічна та медико-психологічна, в т.ч. екстренна допомога. Застосовувати сучасні методи корекції функціональних станів (фармакологічні, поведінкові, фізичні).

ПРН 9. Вести медичну документацію згідно вимог чинного законодавства та стандартів.

ПРН 10. Відшуковувати необхідну інформацію у професійній та науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію, застосовувати її для вдосконалення медичної практики.

ПРН 15. Приймати ефективні рішення, у тому числі в умовах невизначеності.

Перелік науково-педагогічних працівників, які забезпечуватимуть проведення навчальної дисципліни «Основи психотерапії»:

1. Юрценюк О.С. – професор кафедри, доктор медичних наук.
2. Карвацька Н.С. – доцент кафедри, кандидат медичних наук.
3. Рудницький Р.І. – доцент кафедри, кандидат медичних наук.
4. Іванова Н.М. – асистент кафедри.

Завідувач кафедри
нервових хвороб, психіатрії
та медичної психології ім. С.М. Савенка
д.мед.н., професор

Валерій ПАШКОВСЬКИЙ